

Izhaja vsak petek dopoldne. Izdaja konsorcij Malega lista. Naslov: Mali list, Trieste, canella centro 37. — Urad: via Imbriani 8-III.

Odgovorni urednik: dr. L. BERCE.

POSAMEZNA ŠTEV. 30 STOTINK.

NAROČNINA za celo leto 10 L., pol leta 5 L., četrt leta 3 L. - IZVEN ITALIJE celo leto 24 L., pol leta 12 L., četrt leta 6 L.

MALI LIST

TEDNIK ZA NOVICE IN POUK.

CELESTRIESTE

Za 1 cm. ...
Pri 5 kratni objavi ...
pri 26 kratni objavi (pol leta) ...
40%, pri 52 kratni objavi (celo leto) 50% ...
MALI OGLASI: 80 stotink vsaka beseda v navadnem tisku; mastno 40 stotink beseda; z VELIKIMI ČRKAMI 50 st. beseda. Pri stalnem oglaševanju primeren popust.

Mali koledar.

Petek, 2. marca: kvatre; Henrik Suzo. — Sobota, 3.: kvatre; Kunigunda; Andrej, muč. — Nedelja, 4.: 2. postna. (kvaterna); Kazimir; Lucij. — Ponedeljek, 5.: Janez od Križa. — Torek, 6.: Perpetua in Felicita. — Sreda, 7.: Tomaž Akvinski. — Četrtek, 8.: Janez od Boga; Filemon. — Petek, 9.: Frančiška Rimska. — Sobota, 10.: 40 mučencev.

MALE NOVICE.

Huda zima.

Svečan je storil svojo dolžnost. Bil je mrzel kot le kdaj. V grških Atenah je oni dan padel sneg; že 20 let ga ni bilo, zdaj pa ga je padlo 30 cm na debelo. Seveda je koj zopet zginil. Še bolj na debelo je padel po Mali Aziji, kjer je tudi redek pojav. Pri nas je suho vreme in ljudje pridno delajo zgodnje pomladansko delo zlasti po vinogradih.

Diplomati potujejo.

Rumunski vnanji minister Titulescu je že tedne in tedne po Evropi. Potem, ko se je dogovoril z Mussolinijem, je šel v Francijo in se tam srečal tudi z nemškim Stresemannom. Oni dan je potoval dunajski kancelar Seipel v Prago ter govoril z Benešem in Masarikom. Temu obisku se pripisuje precejšen pomen. Zdaj pa se gre jugoslovanski Marinković zdraviti na Francosko, kjer bo srečal kakega ministra, da se kaj pomenita. Šel bo tudi v Zenevo, kjer bodo napravili zborovanje Malega sporazuma on, Beneš in Titulescu. To nenadno sklicano zborovanje se mora smatrati kot prvovrsten dogodek v diplomatičnem svetu.

Avstrija in Italija.

V dunajskem parlamentu je kancelar Seipel izustil nenavadno oster govor, v katerem je obsojal italijansko ravnanje z Nemci v Poadižju. Kancelarjev govor je zbudil pozornost po svetovnem časopisju in hude proteste v Italiji. To soboto bo Mussolini odgovoril na Seiplove obtožbe ter bomo o stvari še poročali.

Strickland.

Na malem otoku Malti gospodarijo Angleži. Strickland je tam vsemogočni minister. Prebivalstvo je italijansko, govori pa zelo različen dialekt, ki se tudi v pismu rabi. Nedavno smo poročali, da je Strickland omejil porabo splošne pismene italijanščine v uradnem poslovanju in so odvetniki ter notarji protestirali. Zdaj poročajo drug slučaj. Godbeno društvo «La Valette» je bilo v Italiji v Como na godbenih tekmah ter se odlikovalo. Vrnivši se na Malto je hotelo ob domačem prazniku Rešenja sv. Pavla (ap. Pavel se je s potopljenimi ladje rešil na Malto) nastopiti v posebni paradi ter povečati svojo zmago in bratske sprejeme v Italiji. Stricklandu to ni bilo všeč, češ Malta je angleška in pika; prepovedal je tozadevno slavlje društva «La Valette». Maltežani so mu zamerili. Ko je tisti dan po končani cerkveni slavnosti prišel iz cerkve, so ga sprejeli z vpitjem: Doli Strickland, doli vlada! On je pa že prej slutil, da utegne biti kaj takega; naenkrat je bilo polno stražnikov okoli njega pa so mu pomagali, da se je zdrav odtegnil maltežanskim pestem.

Pijača razgraja.

Na Dunaju je bilo tekom leta 1927. policijsko aretiranih 35.000 oseb. Od teh je bilo 20.000 pijanih. Tudi to dokazuje, da je pijančevanje eden glavnih vzrokov nereda in gorja v človestvu. Niti na polovico bi ne bilo nerodnosti, če bi se ne pilo kakor se «pije».

KINEMATOGRAF GORI.

Človeške žrtve.

Ogenj ima veliko piko na gledališču in kinematografu. Tako je zadela nesreča trg Moriago na Beneškem. Tam so imeli kinematograf v prvem nadstropju neke hiše. Zvečer 26. februarju so imeli zopet predstavo, katero je gledalo kakih 300 oseb. Naenkrat so se vneli filmi, črn dim se je začel valiti in začelo je goreti. V splošni zmedenosti in strahu so vsi silili proti edinim vratom, ki so se pa odpirala na znotraj. Ker so vsi pritiskali nanje, jih ni bilo mogoče odpreti. Okna na cesti so bila zamrežena. Edino izhodišče so nudila okna na dvorišče. Skozi ta okna so skakali možje, otroci in žene, da ubežijo grozni smrti. Prizorov, ki so se odigrali, ni mogoče opisati. Jok in stok, obupni klici na pomoč so odmevali po vasi in v dvorani ki so jo razsvetljevali samo plameni uničujočega ognja. V strahu in obupu so se mnogi zagnali proti zamreženim oknom, da bi odtrgali železo, ki jim je zastavljalo pot, po kateri bi se bili lahko rešili s skokom na cesto.

V hipu so se bili zbrali vsi tržani pred poslopjem, iz katerega se je valil dim in

je bilo slišati stokanje, obupne klice in jok. Med njimi je bil tudi zidar Viljem Testa, zelo močan mož. Med gledalci v kinematografu so se nahajali štirje njegovi sinovi in dve svakinji. Šel je po lestev in po silovitem naporu se mu je posrečilo odtrgati omrežje enega okna. Začel je tedaj prijemati osebe, ki so stale pri oknu, in jih izpuščati na cesto, kjer so jim vaščani nudili pomoč. Junaški zidar je tako rešil kakšnih petdeset oseb. Tedaj pa so mu pošle moči in nezavesten se je zgrudil z lestve na cesto.

Vso dvoremo je počasi zajel plamen, ker je bila z lesom obita. Prišli so ognje-gasci od vseh strani ter po večurnem delu ogenj ukrotili. Dvorana je seveda uničena. Mrtvih je baje 38 oseb, zelo mnogo pa je huje ali lažje ranjenih. Oblastvo je uvedlo preiskavo.

Prefekt iz Trevisa je v avtomobilu pohitel na mesto nesreče in osebno vodil gašenje. Na povratku je njegov avto zadel in se prevrnil. Prefekt je bil nevarno poškodovan.

Kraški priliki.

V Edinosti št. 43. piše neki J. Bašte tudi o primku škofov Urbana Tkavčiča in župana Trobeca. Pisec študira, kako je nastal priimek škofa Tkavčiča, ki se je po latinsko pisal Textor. Pa pravi, da Kraševci devajo pred priimke in pridevke členek «ta» (ta lepi, ta grdi) in da je nastal priimek Tkavčič iz «ta Kavčič». Potem pravi J. Bašte, da je nastal velikodolski priimek Trobec iz «ta Robec». Baštetovo pisanje je znanstveno neutemeljeno, prazno; vsak kraški hlapec ve, da je nastal priimek Kavčič (na pr. v Lipi) iz Tkavčiča. Tkavec je imel sina Tkavčiča. Priimek Trobec pa je Trobec, trobec, nič več, nič manj!

Odborniki.

Deželni odbor fašistovske zveze v Trstu je zdaj tako sestavljen: Kobil glavni tajnik, Pertot Ascari tajnikov namestnik, dr. Urh Martelli vodja pisarne, Cuzzi Pavel, Fresco Viktor, Granata Richard, Oberti di Valnera Edmund, Pieri Peter odborniki.

Združene občine.

Ajba, Avče in Ročinj se pridružijo Kanalu (Canale d' Isonzo), Skrilje in Velike Žabljice se pridružijo Sv. Križu pri Ajdovščini, Kobjeglava in Gaberje se pridružita Štanjelu.

Češki uspehi.

Papeški nuncij v Pragi Marmaggi je bil prestavljen v poljsko Varšavo. V Prago pride za nuncija mons. Ciriaci. Sprememba je bila zahtevana od češke javnosti in se popraviči smatra za uspeh češke diplomacije proti skrivnostnim silam, ki vse slovansko z nezaupanjem gledajo ter napredek slovanskih narodov ovirati skušajo iz otročjega strahu pred slovansko silo, ki pač nikomur ni zares nevarna.

Draginja v Albaniji.

V severni Albaniji vlada vsled lanske slabe letine in suše velika draginja, pomanjkanje in glad. Vlada se je obrnila na Društvo narodov v Zenevi s prošnjo, naj pri sedanjem zborovanju razpravlja tudi o tem, kako bi se organizirala uspešna mednarodna pomoč gladujočemu prebivalstvu.

Nekateri listi poročajo zadnje dni, da je albanska vlada prošnjo vzela nazaj, češ da se ne more sama udeležiti dotične seje.

Kaznovan štrajk.

V prosti luki so pri trdki Meisner imele ženske, bi kavo zbirajo, po 15 lir na dan. Ker so pri Javnih skladiščih in pri tobačnih tovarnah v prosti luki nižje plače, je tudi Meisner znižal dnevnice na 13 lir. Zbiralke so se na 15. decembra same zbrale na protesten sestanek ter stopile v štrajk. Započetnice štrajka so bile aretirane. Sodba je bila (v smislu fašistovske zakonodaje od 3. aprila 1926.) na dan 20. februarja letos. Obsojene so bile pogojno ena na 4 mesece in 600 lir, druga na 3 mesece in 600 lir, tri na 2 mesca in poravnavo stroškov.

Kontrola mleka.

Dne 16. in 17. februarja so tržaški živilski nadzorniki preiskovali mleko na občinskih mejah, predno se prinese v Trst. Na Opčinah so se utaborili in preiskovali od pol štirih zjutraj do osmih dne 16. 2. Bila sta dva živilska komisarja, brigadir, dva podbrigadirja ter 11 policajev. Preiskali so ta dan 332 posod 4360 l mleka. Vzorce so vzeli od 86 posod. Od teh vzorcev so s kemično poskušnjo dognali, da 80 njih vsebuje premalo tolišče. Najslabše vzorec ni imel niti ene stopnje maščobe, samo 8 desetlin stopnje. Kontrola je zaplenila teh 80 posod, skupno 1684 l mleka. Zaplenjeno mleko so razdelili ubožnim zavodom po Trstu. Drugi dan 17. februarja so spet stražili na Opčinah ter pregledali 231 posod. Vzeli so to dan 77 vzorcev. S preiskavo so dognali, da je 19 dobrih, 58 pa zanič. Najslabši vzorec je imel 0.6 maščobe. Zaplenili so 1020 l mleka v teh 58 posodah ter ga zopet razdelili vbogajme po Trstu. Pravijo, da bodo tudi sodnijsko preganjali osebe, ki so nosile ničasto mleko prodajati. Bilo je oba dneva proprečno 38% mleka preredkega.

Pomorski štacjon.

V Trstu je širok pomol v morje, imenovan poprej «Molo Sanità», zdaj pa «Molo Bersaglieri». Potniške ladje večinoma vse tam pristajajo. Velika skladišča sredi pomola bodo spremenili v štacjionsko poslopje kakor je na velikih železniških postajah. Z ladij bodo potniki pa mostovih prišli naravnost v «postajo», kjer bodo vse naprave za udobnost; čakalnice, prodaja vozniških listkov, restavracija in slično.

Ponesrečen roparski napad. Sedem mrtvih.

Pred na samoti stoječo k veliki pristavi spadajočo hišico v bližini Lvova, v kateri stanuje upravitelj posestva, bivši stotnik, se je ustavil te dni, ob pozni večerni uri, avtomobil. Izstopili so štirje elegantno opravljeni gospodje, ki so poklicali upravitelja ter ga z izgovorom, da radi poškodbe pri avtomobilu ne morejo dolje, prosili za prenočišče. Upravitelj jih je prijazno in gostoljubno sprejel. Dva je vzel sam pod streho, dva pa je spremil k sosedu. Ponoči ga je zbudil sumljiv ropot. Nabasal je samokres in čakal, kaj bo. Čez par minut je zagledal, da se bližata njegovi postelji dva možakarja. Upravitelj je zaklical: «Roke kvišku!» Lopova sta odgovorila s tem, da sta potegnila samokrese; toda upravitelj je bil bolj uren. Oddal je dva strela in oba lopova sta obležala mrtva na tleh. Ko si ju je ogledal, je ugotovil, da sta njegova dva gosta. Nato je hitel k sosedu. Ko je stopil v sobo, mu je udaril v nos vonj po krvi. Posvetil je z električno žepno svetilko: Posestnik, njegova žena in njegova hčerka so ležali v mlaki krvi mrtvi. O gostih ni bilo ne duha ne sluha. Sumil je, da sta odšla v njegovo hišo. Ni se zmotil. Splazil se je previdno k svoji hiši, kjer je naletel na lopova baš v trenutku, ko sta hotela udreti v hišo skozi ono. Oddal je dva strela in upihnil tudi tema dvema lopovoma luč življenja.

Požar.

V Pristavi pod Šempetrom je bil hud požar 21. februarja. Pogoreli sta dve hiši in več gospodarskih poslopij. Tudi nekaj domače živine je poginilo v ognju. Gospodar Cerkenik se je precej opeknel. Vso škodo cenijo na 200.000 lir.

Pesepregriznil roparju vrat.

V občini Varadia v južnem Banatu se je te dni pripetil roparski napad, ki se je za roparja končal na grozen način. O starcu Pavlu Boniči, enemu najbogatejših ljudi v občini, so pripovedovali, da ne nosi svojega denarja v banko, temveč, da ga hrani doma. Pred dnevi se je zvečer pojavil na njegovem stanovanju neki možakar, ki je zahteval od starčeve žene z revolverjem v roki denar. Žena mu je odgovorila, da denarja nima. Ropar pa je dejal, da ve, da se nahaja v hiši ter ga je vztrajno zahteval in grozil ženi s smrtjo. Žena je stopila k vratom, kot da hoče izpolniti roparju željo. Komaj pa je odprla vrata v sosednjo sobo, je planil iz sobe velik pes in planil na osuplega roparja. Pes je zgrabil tujca za vrat in s tako silo zasadel vanj zobe, da je ropar omahnil na tla in kmalu nato umrl.

Moderne budalosti.

Izidora Duncan je bila svetovno znana plesalka. Lansko leto jo je zadela nagla in neprevidena smrt na grozen način: šerpa, ki jo je imela okoli vratu se je zapletla v kolesa avtomobila, pa jo je zadušilo in vrglo na cesto. Liberalen časnikarski prismojst je pisal, da je strašna smrt plesalko doletela zato, ker je sovražila mačke; te so se tako maščevale nad njo na skrivnosten način... Ali je čudo potem, če bralci brezverskih listov postanejo zabiti in zagovedni, ko se dan na dan pitajo s takimle praznovanjem?

Avtomobil vozi smrt.

Smrtne nesreče z avtomobili se po svetu množe. V letu 1927. je bilo v Trstu 210 nesreč z avtomobilom. Mrtvih je bilo 13 oseb, ranjenih ali opraskanih pa do 400. Popravici je Ribničan to mašino imenoval «altebomobil».

Književnost in umetnost.

HERMAN TRDAN kritizira Toneta Kralja.

Herman Trdan obiskuje prvi ali drugi tečaj slikarske šole v Münchenu na Nemškem. Več mesecev pa se nahaja na našem ozemlju. Tako je bil nekoč v Volčah pri Tolminu, kjer je poleti 1927. umetni slikar Tone Kralj cerkev poslikal.

Herman Trdan je v Edinosti napisal članek, v katerem je Kraljeve slike sicer splošno pohvalil, a vendar tudi ostro kritiziral, tako da bi utegnil Tonetu Kralju zelo škodovati.

Sicer je res, da je sam France Bevč v Edinosti Trdana ostro zavrnil, mu dokazal, da je bila kritika malovredna in da je Tone Kralj umetnik po božji volji; vendar pa smatramo za prav, da proti Trdanovi kritiki izrečemo še nekaj pripomb.

Grünwald in Kralj.

Herman Trdan pravi, da je Nemeček Grünwald znal barve vse lepše zlit kakor Tone Kralj, kar da se spozna, ko se primerjajo Grünwaldove slike s slikami Toneta Kralja.

Bravo, gospod Trdan! Grünwald je res slike prvovrstno delal, in sicer v vseh podrobnostih, a vi ste pozabili povedati, da je Grünwald delal po mesece in leta pri eni sliki, bil zato tudi primerno plačan, a Tone Kralj mora vsako sliko narediti v 8 do 14 dneh, ker je tako plačan. Tudi kolar naredi en voz za 200 lir, vse drugačnega za 1000 lir!

Tone Kralj ni naš.

Gospod Herman Trdan pravi, da Tone Kralj — po slikah sodeč — ni naš, ni domač, ni slovenski, da Kraljeva slikarja ni pristno slovenska.

Tu moramo gospodu Trdanu ostro odgovoriti. Richard Wagner je skladal speve, opere, kakršnih prej niso čuli, bilo je nekaj novega. Ker so bile opere dobre, jih je nemški narod prevzel in danes se Wagner predstavlja kot nemška muzika.

Ako Tone Kralj nekaj ustvarja, česar Slovenci dozdaj še nismo imeli, če dela slike, kakor nihče pred njim, potem to pomeni, da so slike čisto, popolnoma, njegove; ker pa je on naš, so tudi slike — naše.

Ako pa bi Tone Kralj posnemal Grünewalda, potem bi res ne bil naš, ampak Grünewaldov, torej nemški.

Kritika naj bo kritika.

Ako je hotel g. Herman Trdan spisati resno kritiko, jo je moral poslati v kak strokovni list, da bi se tam spogledal s strokovnjaki, ne pa pisati v Edinosti, s čimer je naši stvari samo škodoval. Na koncu koncev toliko ne zamerimo njemu, saj je komaj, slikarski učenec in nikjer še ni razstavil in pokazal, kaj zna, zamera gre bolj Edinosti, ki je herostratsko delo objavila. No, pa je tudi ona stvar z Bevčevim člankom popravila.

Tone Kralj je umetnik.

Da je Tone Kralj res umetnik po milosti božji, evo nekaj dokazov. Tone Kralj je svoja dela, kiparska in slikarska, razstavil dvajsetkrat; razstavljal, na Če-

škem dvakrat, v Beogradu, v Novem Sadu, Splitu, Sarajevu, Mariboru, ter na internacionalnih razstavah na Reki, v Benetkah in Firencah, na Dunaju, Berlinu, Parizu, v Ameriki v New Yorku, Filadelfiji in Bufalo.

Vseposod so bile kritike pohvalne, ponekod sijajne. Največje nemške, umetniške revije so Kraljeve slike priobčile, prav tako med Čehi. O dunajski razstavi so nemški listi pisali, da so kraljeve slike v primeri z drugimi učinkovale kakor granate najtežjega kalibra.

MLADI KEMIČ.

Za božične praznike je profesor na realki v Ljubljani Maks Prezelj obogatil slovensko strokovno literaturo z lično knjižico: Mladi kemik. Kdor koli pozna stanje naše strokovne literature, mora biti vesel te knjižice, saj izpolnjuje saj deloma veliko vrzel v strokovni literaturi sploh, zlasti pa v kemični. V kemični književnosti pravzaprav do sedaj nismo imeli vesel te knjižice, saj izpolnjuje vsaj nižje razrede srednjih šol; za višje razrede pa, če izvajamo malo Reiserjevo izdajo za humanistične gimnazije, niti teh nimamo.

Prof. Prezelj je, zavedajoč se revščine v naši kemični literaturi, priredil knji-

žico tako, da bo zadovoljila v polni meri tistega, ki kemije še ni več, da bo pa našel tudi oni, ki se je že pečal s to vedo, mnogel dobiti do sedaj nepoznanih navodil za poskuse v prvem, zlasti v drugem delu.

Za lažje umevanje predelane tvarine služijo zlasti dobro sestavljene preglednice.

Založnica Jugoslovanska knjigarna je dala knjigi prav lepo obliko.

Dejstvo, da tudi starejši segajo po knjigi, dokazuje, da je potrebna in da ni samo za mlade.

«Mladi kemik» ne bo pomagal dijaku samo pri učenju kemije, ampak mu bo služil tudi v koristno zabavo.

Slike, ki ponazorujejo besedilo «Mladega kemika» je po večini napravil g. prof. Koželj, ravno tako pa tudi naslovno sliko, ki predstavlja mladega kemika, ki raziskuje sestav substance s puhalnico. Na koncu drugega dela je priložena slika: skupina dijakov med kemijskimi vajami v dijaškem laboratoriju na realki v Ljubljani.

Knjiga velja elegantno vezana v celo platno Din. 42.—. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani kot 8. zvezek znanstvene knjižnice.

Kaj nam z dežele pišejo

IZ MATARSKE OBČINE.

Kadar me pot zanese na Golac, slišim vedno isto tarnanje: slaba letina, prasci pocrkali, drva po nič, v štacunah vse na dolg, cerkev in farovž v slabem stanju, gospoda ne plačajo, mežnarja ne plačajo, vodnjak delajo že 15 let, a če bo letošnje leto še suša, bo treba spet v Slivje in v Loče po vodo. Čujem pa, da so imeli ples od sobote do pepelnice srede, ko so omagali. «Škaramatilo» je vse: fantiči, pupci, poročene ženske, celo otroci. V nedeljo so še med mašo prišli v cerkev ljudje motit. «Škaramati» so nabrali in prodali za 200 lir slanine. Seveda je vsak fant zapravil pri tem svojih 100 lir. Kaj pa de g. podeštat o takem gospodarstvu?

BILJANA v Brdih.

Čitateljem naših listov je dobro znano, da se nahaja v južno-zapadnih Brdih velika večina kolonov, ki obdelujejo veleposestniško zemljo. Z znojem in trdom obdeluje kolon najeto zemljo s skrbjo leto za letom, rod za rod. Leta 1920. je bila sklenjena skupna pogodba za kolone po vsi Italiji. Za briške kolone je izpadla še precej dobro. Ob poteku pogodbene debe je izšel zakon o sindikatih. Ustanovili se je sindikat kolonov in sindikat veleposestnikov. Leto in dan so se vlekle pogajanja za novo najemno pogodbo, ne da bi se prišlo do zaključka. Končno se je vendar podpisala pogodba, ki je izpadla v prid veleposestnikom. Ker pa te skupne pogodbe koloni niso hoteli sprejeti, so se vršila pogajanja med posameznimi koloni in gospodarji. Enim je izpadlo bolje, enim slabše. Ta pogodba velja za 10 let, a vsako leto posebej se lahko pogaja ena in druga stran. Mi briški koloni prosimo gospode veleposestnike, naj pri pogajanjih v bodočem letu ravnajo usmiljeno z nami. Časi so slabi in kolonsko življenje trdo. Če ob slabih letinah gospodar trpi škodo vsled manjšega pridelka, koliko huje pa trpi kolon in njegova družina, ki se mora boriti z resničnim pomanjkanjem najpotrebnejšega. Poglejte naše otroke, ki kažejo gola stegna, ko matere nimajo niti

s čim okrpiti! Poglejte moža kolona, ki se mu čelo v gube nabira in se mu vidi, kako bi je težak boj za obstanek. Bodite usmiljeni!

Mladina, še tebi eno besedo. Zavedi se tudi ti, kako resni so časi in s kakšno skrbjo gledajo roditelji v bodočnost. Zato, mladina, stregi se! Fantje, ustanovimo si kmetijski krožek, da bomo prosti čas umno porabili za napredek v kmetijstvu, za zboljšanje naših zemljišč! Več prihodnjic.

Zaveden mladenič.

ČERNOTICE.

Zalostno vest moramo poročati. V petek 24. t. m. je nanaglooma umrl Jožef Gobina, po domače Kovač, naš priljubljeni vaščan. V četrtek popoldne ga je zadela kap v vinogradu, ko je trte privezoval. Nič več se ni zavedel in ponoči ga je smrt rešila trpljenja.

Pokojnik je bil spoštovana oseba v naši vasi. 12 let je bil cerkveni starešina in na njegovo pobudo smo pred tremi leti popravili cerkev in postavili tabernakelj za Najsvetejše. Dolgo vrsto let je bil odbornik občine Ocizla-Klanec ter vaški načelnik. Bil je ves čas zvest naročnik Mohorjeve družbe in marljivo je prebiral Mali list. Za vsako dobro delo je bil takoj silno vnet in je bil velik prijatelj in opora duhovnih gospodov. Koliko si je on prizadel, da je z drugimi dobrimi vaščani povzdignil cerkev M. Božje na bližnji Gradišci. Imel je naravnost velikanski pogreb. Bog mu bodi plačnik za vse dobro.

IZ BREGA.

Dolgo se nismo oglasili iz Brega v Vašem listu. No, sedaj imamo poln žakelj novic.

Za pust smo plesali po vseh vaseh, v Dolini, Boljuncu, Borštu in Ricmanjih. Doma mižerija, dolgovi po vseh gostilnah in prodajalnah, pri vseh krojačih in šiviljah; a kaj nas to briga. Da je le za pijačo in ples, za pušclce in židane obleke; za drugo se ne zmenimo. Denar mora biti, pa magari po tatvini in slepariji! Zato pa po vsej pravici smemo na

pepelnico zakopavati pusta; saj je ta cunjasti možicelj prava resnična podobica, kako pusto in prazno je sedaj v naših žepih in v naših glavah!

Ena vas v našem romantičnem Bregu se je prav posebno postavila; le pomislite: Pokopali so pusta s škofom, duhovnikom, starešini in s križem. Mislili so si ti vaščani: Po vseh hribih in dolinah iščemo duhovnika, za našo vas, a ga ni od nikoder. No, sedaj ga imamo, četudi je preoblečen! Kaj za to, če so nas možje postavili loviti in tri izmed nas za eno noč zaprli v špekhamro! Kaj za to, če smo prišli v navskrižje s postavo in bo kdo izmed nas morda prišel v luknjo! Smo pa le pokazali, kako odlični katoličani da smo in da treba s smešenjem verskih obredov dati drugim najlepši zgled naše žive vere!

Zadnjič so nas djali v tržaške liste, češ, da je pri nas vse umazano, da jemo vojni kruh itd. No nekaj resnice je na tem; saj se ob zidovih naših hiš lepo mirno pretaka gnojica in umazana voda tržaškega perila. Menda ne bomo jedli več vojnega kruha — kar ni bil; sedaj imamo novo pekarno, ki peče izvrsten kruh. Nekateri se jezijo, češ, kaj pa je bilo treba tega! No, saj smo vendar v 20. stoletju, v dobi svobodne konkurence. Naj živijo vsi! Morda nam bo ta konkurenca znižala ceno kruha.

Po Dolini se sedaj sadijo drevesa za olupšavo. Prav tako, samo presneto draga reč bo to, če opazujemo, kako po poljevo se kopljejo jame za ta drevesa. Kaj pa druge vasi? Po vsej pravici pravijo sosede: Tudi v naših vaseh kaj nasadite, saj tudi mi plačujemo občinske doklade, prav tako kot Dolinčani. Prosimo gospoda podeštata, da se spomni tudi nas!

ŠMARJE pri Sežani.

Umrli je v 26. letu starosti zavedna mladenka Roza Rodiča. Naj v miru počiva!

KUBED.

Poročati moram, kako smo pusta praznovali. Ples in gostilna sta bila slabo obiskana. Pa ne morda zato, ker so se vzdražali, ampak zato, ker je bil ples v Gračiču, pa so fantje in dekleta povedčini tja pritisnili in možje tudi. Plesali so samo mlečnozobi mladeniči in deklice. Najbolj pa je graje vredno, da je bilo na plesišču toliko otrok vsake starosti, največ pa šolske mladeži. Starši ne bi smeli tako puščati otrok da letajo po plesišču pozno v noč. (Kaj pa reče na to šolska oblast?)

Ni dovolj, da moški pijančujejo po gostilnah. Začele so tudi žene. Take neumnosti so uganjale, da se je pametnemu človeku zagnusilo. Potem so šle na plesišče, kjer so se obnašale tako nedostojno, da bi rekel, da so delale javno pohujšanje.

Oni teden so pobirali prispevke za pravo cerkve, a malo so nabrali. Večina se je branila kaj dati, češ da je mizerija, «nimamo», «ne moremo». Da bi bil prišel na pust h Kapeli v gostilno Andreja Udoviča, pa bi bil videl, kako so skakali na mizo litri in desetaki za «kordje». Tam ni bilo «nimamo», «ne moremo». Može, ne tako naprej, ker to ne kaže nič dobrega!

Opazovalec.

PREŠNICA.

Dne 20. februarja je naša vas imela redko in nenavadno veselje. Slavnostno so pritrkovali zvonovi in vabili v našo skromno a prijazno cerkvico, ki je bila ta dan polna kakor za opasilo. Slovesno sv. mašo, ki jo je pel g. župnik iz Klanca, je spremljalo lepo ubrano petje. «Kakšen praznik pa je danes pri vas?» bi vprašal tujec. Preteklo je 40 let, odkar je za cerkvenika naš Vane, t. j. naš sovaščan Ivan Memon od 60. številke. Zvesto in skrbno je delal svojo lepo službo ter jo smatral za vzvišeno in častno, ko jo mlačni kristjani večkrat zelo nizko

PODLISTEK.

Gostačeva hči.

8

(Spisal T.)

«Saj sem vesel zmerom», pohvali se mož junaško, «časi še preveč, kakor mi ti vselej v uho poveš».

«I no, pa jaz nikoli tako hudo ne mislim», tolaži zopet ženka, «če ti rečem to in to. Hvala Bogu, da nimaš več tistega sleparja mestnega!»

«I no, Jera, le vesela bodi, da me imaš. Glej, zopet sem ti prinesel osem grošev za kračice», dostavi soprog, da bi rešil svojo čast; a časti svojega bivšega prijatelja ni hotel braniti, boječ se, da zaneti z nova prepir.

In Jera je z veseljem pobrala z mize okroglih osem grošev. Zaspali pa to noč dolgo ni mogla, ker ji je Mamičin jok

vedno donel po ušesih, in je morala o tem še mnogo razmišljati.

Nekaj dni potem so pri Korenovih želi pšenico. Šest srpov je naklepal Joža prejšnji dan, da bi tem bolje rezali zlatorumenno žito. Korenka je najela zopet Jero in Barbo ter še dve drugi ženi, da bi z domačina deklama vred tem hitreje pobile šibeče se bilje.

To so bile urne tisti dan Korenove žanjice! Vsaka je hotela biti «najnaprej». A še nekaj posebnega je bilo danes! Jera si je priborila s svojo žilavostjo prvaštvo med vsemi. Vedno je bila nekaj korakov pred tovarišicami, pred Rezo. To pa se je zdelo jako za malo veliki dekli, katera se je zavedala svoje kuhinjske oblasti jako dobro in je to svoje prvaštvo razširila dosledno iz kuhinje na polje.

«Da bi me pa ta suba, stara babnica vgnala v kozji rog; tega pa še ne pustim, za cel svet ne!» mislila si je Reza

in zavidljivo škilila za svojo tekmovalko, ki se je sukala sem in tje, kakor bi šlo za stavo. In velika dekla je vihtela svoj bridki srp, kakor bi hotela z enim mahljem dožeti tje to drugega konca dolge njive. Niti brusiti ni utegnila, dasi je srp že bolj lomil nego rezal. Sopihala je, kakor bi preletela devet fara, in debele potne kaplje so ji curljale z razbeljenega čela — a vse zaman: Jera je še vedno prva; da, celo vedno večji presledek je med njima.

Barbi pa se je zdelo to jako nespartno, in najbrže tudi ostalim žanjicam; a vse so previdno molčale in se drville naprej. Postarna ženica je uvidela, da ni kos mladim tekmovalkam, zato je jela prižinjati bolj zložno, češ, počasi se tudi daleč pride. Njena soseda jo je slišala čisto, kako nevoljno je mrmrala, in vedela je tudi, kaj ji ni všeč, a reči ni hotela ni bev ni mev.

Slednjič pa se vendar začuje od zadaj Barbin glas z jako pikrim povdarkom: «No, danes smo pa pridne! Tako drvimo naprej, kakor bi kdo žgal za nami».

In vsem je ustregla Barba s svojo grajalno hvalo, ker vse, razven Jere, so zravnale kvišku svoje hrbte in hotele hkrati nekaj dostaviti. Micka je imela besedo že na koncu jezika, zato pa jo je brž lahno smeje se izustila: «Barba, ne za nami, temveč pred nami žge nekdo, da se kar iskre delajo. Zato pa ne moremo naprej, ker se nam preveč blišči».

«Prav imaš, Micka», pritrja Reza, «jaz tudi tako mislim, hihi, pred nami žge, pred nami».

«Moj srp je danes tak, da kar ne reže, in vendar ga zmerom brusim», toži zopet Barba, hoteč nekoliko opravičiti svojo počasnost «Kakšen mora biti potem šele Jerin!» meni ena najemnic.

«Tak, da bi ga lahko na Klek jahala»,

cenijo in celo prezirajo. G. župnik je v pridigi povedal, da je preteklo pravkar 100 let, odkar je oče našega Vaneta prevzel cerkovniško službo, katero je vztrajno delal 44 let. V krasnem govoru, ki naš je vse gnil, opisal je g. župnik zvestobo in požrtvovalnost našega slavljenca; poudaril je, da je ta vesela obletnica celi vasi v čast in ponos. Po sv. maši je krepko zadonela zahvalna pesem. Cerkev je podarila zvestemu služabniku v spomin podobo presv. Srca Jezusovega. Prazniško razpoloženje vladalo je ves dan po vasi. Potem ko je g. župnik fotografiral slavljenca, zbrali so se pri omizju številni sorodniki in prijatelji. Vesela pesem se je oglasila in izrekale so se napitnice. Pray lepo se zahvaljujemo blagumu g. župniku, Vanetu pa kličemo: Bog te ohrani čilega še za pedesetletnico.

VOLČJIGRAD.

Redko se oglašamo, pa tudi to pot imamo sporočiti le neveselo vest. Marija Rebula s št. 9 je pred kratkim hudo obolela vsled prehlajenja. Komenski zdravnik je svetoval, naj se poda v bolnišnico. Dne 21. februarja so jo na zasebnem avtomobilu g. Legiša iz Komna prepekljali v tržaško bolnišnico v nevarnem stanju. Bog ji povrni ljubo zdravje!

Kakor drugod, se tudi pri nas mnogo pleše na harmoniko in za preobilno pijačo je vedno dovolj denarja. Za koristne časopise ali kaj takega pa ga ni in ga ni. V naši vasi sta dve gostilni. To dobro je, da točita domače vino in še dokaj dober kup, po 4 lire teran. Žeteli je pa, da bi se mladina boljše reči poprijela.

ŠEMPAS.

Oni teden je umrl nagle smrti Stefan Škarabot iz Šempasa, 70 let star, neoženjen. Pred vojno je služil pri financih in je imel od tega penzijo. Na 17. februarja zadela je tudi nagla smrt Marijo, ženo Franca Fornazariča, staro 39 let. Zaprtila je 5 otrok. Po novem letu so bili že štirje slučajji nagle in neprevidene smrti.

Pričeli smo pridno pripravljati zemljo za setev in saditev. Krompirja za seme bo na pomanjkanje. Zalostno se sprašujemo, kje bo dobiti dobro seme, in še bolj, kje bodo sredstva za nakup. Minula leta se je pri nas kupilo do 800 stotov superfosfata, letos pa se malo čuje o nakupu.

Nekaj vina imamo še na razpolago. Gostilničarji, pridite ponj.

Dne 22. februarja popoldne je začelo goreti v gori v smeri od Šempasa do Trnovca nad Gorico. Pogorelo je precej borovih nasadov. Škoda je velika. Kako je požar nastal, se ne ve.

GRADNJE na Krasu.

Rozalija Seražin, služkinja pri ugledni Turkovi družini, se je pri vklepanju volov v jarem ponesrečila. Vol jo je z rogom udaril in ji zlomil roko v kosti. Revido so prepeljali v tržaško bolnišnico. Bolnici, ki je zgled in vzor služkinje, želimo kmalu ozdravljenja.

KAVALIČI.

Dobe se v naši vasi taki ljudje, ki ne gredo v nedeljo k sv. maši, ampak po polju okrog ogledujejo, kaj ima kmet posajenega. Na mandlje, orehe in tako mlado drevje gledajo, kje bi se vzelo in skrivaj presadilo na svoje. Slabo je tako delo.

KOMEN.

Naša občina je povečana. Priključene so vasi Gorjansko, Gabrovica in Škrbina. Sedaj so torej v občini te vasi (v oklepaju približno število hiš): Komen (220), Suta (90), Mali Dol (20), Tomačevica (50), Volčjigrad (60), Gorjansko (90), Gabrovica (70), Škrbina (80). Bilo bi torej 680 hiš. Na upravi občine je podeštat inž. Pannini, 4 uradniki ter 2. slugi. Mislili smo, da se bo s povečanjem okoliša uprava kaj pocenila, pa doslej

nismo tega opazili. Od živine smo lani plačevali po 24 lir občinskega davka na rep; letos pa je zvišano na 36 lir. To posebno bridko občutimo, ker je živina strašno pod ceno in so se tudi cene mleka znižale. Brali smo v listih, da je ravno z ozirom na vpeljavo zlate valute osrednja vlada opozorila podeštate po celi Italiji, naj ne višajo davka na živino.

RODIK.

V Malem listu sem bral, da je pust v bolnišnici in da ima hude krče v nogah. Pri nas je vsem žal za njegovo zdravje. Tudi tukaj se vlačijo tista bolezen, ki prihaja od praznih žepov. Le stari možakarji vržejo kakšen trešet in briškolo. Porok ni bilo kaj dosti. Deklet je, toda snubkov ni. Če pa kateri popraša, zgrabi slučaj razni advokati ali jezični dohtarji, prenašajo pošte, opravljajo in razdirajo. Imamo tudi take pismouke ali pismarje, ki tajna pisma pošiljajo in zga-golajajo. Bolje bi bilo storiti, če bi svojo vrečo nosili v mlin ter pometali pred svojim pragom.

PRVAČINA.

Glede na dopis iz Dornberga v 8. številki, kjer dopisnik izraža mnenje, da sedež občinske uprave pristoji Dornbergu, prejeli smo dopis, ki ugovarja, češ da Prvačina ni tako majhna, da ima velik katastrof, železniško postajo, razne urade pa tudi trgovcev in obrtnikov dovolj. Ta dopis gre seveda za tem, da pristojna sedež občine Prvačini. Priobčujemo po časnikarski dolžnosti tudi to mnenje. Razsojati seveda ne moremo. Vsaka vas se bo potegovala za svoj ugled pred svetom. Našli bi se celo razlogi, iz katerih bi kazalo braniti se občinskega sedeža. Pa to je drugo poglavje.

AVBER.

Solški deček Viktor Zlobec se je v pondeljek zvečer s tovariši igral, padel in s pri tem z zobmi jezik razdvojil. Oče ga je takoj prepeljal k zdravniku dr. F. Addobattiju v Sezano, ki mu je dal potrebnih navodil. Nesreča ne počiva.

ŠKRBINA.

V petek je bila vsa naša vas pokonci; od ust do ust je šel glas, da gori občinski gozd na dornberški strani. Staro in mlado je drlo proti gozdu in se takoj lotilo gasiti. Ogenj se je hitro širil in kazalo je, da bo uničil ves gozd. Tudi vojaštvo iz Gorice je bilo klicano na pomoč. Med tem se je naredila že noč. Gasilno delo je vodil naš župnik, ki je sam gasil z vsemi svojimi močmi. Nazadnje se je ljudem posrečilo pogasiti ogenj. Škoda znaša okoli 30.000 lir.

Nova vlada v Jugoslaviji.

Po več ko štirinajst dnevi krizi se je v Jugoslaviji sestavila skoro stara vlada nazaj. V koalicijsko združeni radikaleci, demokratje (Davidovičevi), Slovenska ljudska stranka in Muslimani. Ministrski kabinet je tako sestavljen:

Ministrski predsednik — Velja Vukičević; notranji minister — dr. Anton Korošec; zunanji minister — dr. Voja Marinković; minister vojne in mornarice — general Stevo Hadžić; minister trgovine in industrije — dr. Mehmed Spaho; minister financ — dr. Bogdan Marković;

Dogodilo se je

da ste zahtevali »Pekatele«, prejeli pa drugo blago, ki vam ni ugalajalo. Zahtevajte makarone, spagete, subjote in druge vrste za juho v zavojih po 1/2 kg. z napisom »Pekatele«.

minister socialne politike čeda Radović; minister za agrarno reformo — dr. Vlada Andrić; minister poljedelstva in voda — dr. Andra Stanković; pravosodni minister — Milorad Vujčić; minister ver — Milan Simonović; prosvetni minister — Milan Grol; minister za javna dela — Pera Marković; prometni minister — general Svetislav Milosavljević; minister za šume in rudnike — dr. Aleksander Miović — minister pošte in brzojava — Vlado Kocić; minister za narodno zdravje — dr. Dobrovo Popović; minister za izenačenje zakonov — dr. Ilija Šumenković.

Posebne omembe vredno je, da je notranje ministrstvo dobil slovenski voditelj dr. Korošec. Prvič v zgodovini je Slovenec zasedel tako visoko in vplivno mesto v vladi. Pod Avstrijo se je bilo bati nemške revolucije, če bi Slovenec postal samo po imenu minister. Da je v Jugoslaviji Slovenec postal minister notranjih zadev, to je dokaz velike spremembe, ki jo je prineslo l. 1918. Imenovanje dr. Korošca je zaupnica slovenskemu narodu in njegovi državotvorni misli, zaupnica tudi slovenskemu delu in poštenju. Država pričakuje od dr. Korošca, da bo pospešil napredek uprave in vpeljal mnoge potrebne reforme. V tem smislu je novi notranji minister podal zelo energično izjavo pred belgrajskimi časnikarji: Srkbel bo, da se bo čuval red in mir ter da bodo osebe in njih premoženje varno. Posebno skrb v tem oziru bo imel za Južno Srbijo (Makedonijo). Glede uradništva je izjavil, da bi tiste, ki nimajo predpisanih šol, odstranjeval iz službe ter jih nadomeščal z izšolanimi, kolikor bo takih na razpolago. Zahteval bo od uradnikov, da morajo biti uljudni v službi z vsakim ter ne smejo delati »po prijateljih«, nič kazati politike v pisarni. Pa tudi izven službe se ne smejo politično izpostavljati le za svojo stranko, ampak biti prijatelji vsega naroda. Uradnik mora biti povsod na roko, kjer se dela za splošni napredek naroda. Minister bo izdal še natančnejše odredbe, kako naj se v držani upravi spoštuje in točno izvajata zakonitost in nepristranost. Enake opomine je dal minister orožništvu.

Imenovanje dr. Korošca na čelo državne uprave je napravilo ugoden vtis na vso javnost, omogočilo sodelovanje radikalcev in demokratov, preprečilo s tem vojaško diktaturo, ki so jo nekateri želeli in zato je bil tudi v zunanjem svetu ugoden vtis, da se država giblje v pravi smeri k večjemu napredku.

Socialni vestnik.

Za varstvo stanovanjskih najemnikov se bje borba tudi v Avstriji. Kapitalisti hočejo odpraviti vsako posebno varstvo in vpeljati prodvojne razmere. Socialisti nočejo nič slišati o tem in hujskajo množice proti vsaki spremembi povojnih običajev. Krščanski socialci so nekako v sredi, t. j. za postopno reformo nazaj k predvojnim običajem.

Na Nemškem zelo napreduje organizacija krščansko-socialnih železničarjev. Od maja lanskega leta pristopi poprečno po 100 novih članov na dan. Ob koncu

leta 1927. je štela ta organizacija 316.612 članov. Delavstvo obrača hrbet brezverskemu socializmu.

Za dekle je Poselska zveza Ljubljani odprla zavetišče, podobno kot je v tržaškem Marijinem domu. Dekleta dobe tam čedno prenočišče za 3 dinarje. V posebni sobi se lahko mude tudi čez dan.

Suženstvo v rudnikih. V južnoafriški koloniji Rodeziji se rudarstvo ne more uspešno razvijati, ker so zamorski delavci slabotni in malo vztrajni. Toda kapitalisti hočejo imeti dobiček s silo. V parlamentu v Rodeziji so sklenili, da bodo vpeljali zopet prisilno rudniško delo, t. j. pravo suženstvo in da bodo neobogljive zamorce s šibami kaznovali. Do biček je bog, človek je pes. Vprašanje bo zdaj, če bo angleška vlada v Londonu znala in hotela tisti parlament tam doli poučiti, da to ne gre.

Lepa misel. V Črensovcih v Slovenski krajini (Prekmurje) se je osnoval odbor za gradnjo hiše, ki se bo zvala »Dom sv. Franciška«. V novem domu bodo imeli oskrbo stari onemogli reveži, ki nimajo svoje domačije in postrežbe.

Tajništvo in naša pošta.

R. Fr. za Baričiča, Podgrađe. Sporočite nam, ali je Baričič vložil kako prošnjo na finančno ministrstvo ali kateri drugi državni urad. Rok za vlaganje čisto novih prošnji je namreč potekel.

Bivši avstrijski železničar. Sporočamo vam še enkrat, da bivši avstrijski bojovníki nimajo pravice do mesečne doklade.

Kosmina Marija, Volčjigrad. Vaša prošnja v pregledu na finančnem ministrstvu pod št. Pos. 082.034. Posredovali smo za rešitev.

Valenčič Jakob, Dolenje. Vam je bila pokojnina odobrena pod št. Pos. 06.9822. Dekret prejmete v kratkem.

Bole Antonija, Dobravlje. Vaša prošnja se nahaja v pregledu v pokojninskem uradu pod št. 59396. Posredovali smo za hitro rešitev. V takih slučajih kakor je vaš, je navadno težko ugotoviti, da je smrt nastopila radi vojaške službe.

Gasperšič Marija, Prem št. 18. V pokojninskem uradu v Rimu niso mogli iztakniti vaše prošnje, zahtevajo bolj natančne podatke glede vašega sina. V Rimu je registrirana prošnja po padlem Ivanu Gasperšiču z vdovo Marijo Renko; ta prošnja je bila že rešena.

Ričmanje. Dopis, datiran 15.2., je prišel nam v roke 23.2. Žal zastarano.

Zagorje. O misijonu smo že priobčili drug dopis. Vseeno hvala! Se priporočamo zanaprej.

Štorje. V taki obliki ne gre.

Dopisnikom sploh. Večkrat nam poslani dopisi zelo pozno dospejo; včasih teden pozneje. Kaj se sploh izgubi, niti vedeti ne moremo. Včasih pa mora kak dopis počakati tudi pri nas vsled pomanjkanja prostora. Vse naše številne in požrtvovalne prijatelje po deželi prosimo, naj potrpe, in dalje še to, naj vsak dogodek sporoče takoj; ne čakati, češ morda bo kak bolj učen to reč popisal, če ne bom pa jaz potlej. Navadno se »bolj učeni« ali »bolj poklicani« ne oglašajo, potlej pa reč zastara.

zbode velika dekla in maščevalno pošklili tje pred-se, je li Jera slišala. A ta se ne zmeni; žanjice pa se glasno nasmejo.

«Tak pa menda-le še ni!» dvomi kravja dekla Micka, in vidi se ji, da ne misli tako, kakor govori.

«Zakaj ne?» vpraša Reza. «Ako metle jaha, zakaj pa bi srpa ne? Saj čarovnice znajo vse! Ali misliš, da bi mogla Jera danes tako urna biti, če ne bi bila sinoči na Kleku?» In zadovoljno žanje dalje, češ, sedaj sem jo pa plačala.

Barba brusi med tem svoj oškrban srp, pa zmajuje z glavo in rahlo pokara: «Reza, Reza! Preveč govoriš! Ne smeš tako hitro in tako hudo obsojati ljudi. Ako se bomo tukaj na tem svetu tako težko drug drugega gledali, za božjo voljo, kaj pa bo potem, ko smrt pride po nas! Ali boš morebiti zaradi tega pokazala hrbet svetemu Petru pri nebeškem pragu, ako boš Jero gori zagledala? Oh,

kako hudo je sedaj na svetu! Ko smo bile me mlade, pa nismo bile take!»

«Ovbe, no», odreže se nevoljno dekla. «Kaj pa smo takega storile, da nas kar v pekel podiš? Tako nedolžne pa gotovo tudi niste bile vse kakor angelčki, ko ste bile mlade. Zale ste hotele biti, pa možile bi se bile rade, ako bi vas bi kdo hotel, pa dolge jezike ste imele, kakor jih imate še sedaj. Barba, saj dobro vemo, da nas je vse, tudi tebe, pohujšala Adamova žena!»

In mlajše žanjice so s tajnim smehom pritrdile odkritim besedam svoje zagovornice. Ziniti pa si nobena ni drznila: vse so žele dalje, in vsaka si je mislila svojo. Mučna tišina je zavladala.

Barbi pa je hudo, da je tako razkačila Rezo, in skoro proseče se čez nekaj časa oglasi: «I no, Reza, saj nisem tako hudo mislila! Hotela sem le nekoliko posvariti, pa je takoj ogenj v strehi. No, pa nikar

ne bodi zato jezna!»

«Oh, Barba, še neslana mi ne bodi!» odreže se dekla. «Ko bi bila vsaka taka marnja vredna jeze, potem bi ne imela mnogo prijetnih ur na svetu. Saj nam že itak ne cvetó same rožice ne tukaj, ne tam, zraven pa moramo še take slišati. Kaj, da bi človek ne bil nevoljen?» In zopet je nastal molk.

Cel današnji dan bi se morda pokvaril marljivim žanjicam, ako ne bi jih rešil iz tega mučnega stanja Andrej, ki je prišel z vozom po snopje. Tako veselo je prižvižgal sem po strnišču, da bi vsakdo mislil, pod solncem ga ni zadovoljnejšega, nego je on. «Reza, ali te ni sram?» nagaja že iz dalje, «velika dekla si pri Korenu, pa te staro babše vžene». A odgovora ne dobi na to pušico.

«Danes ste pa menda vse babnice gluhe», izziva jih zopet, opazivši, da med

njimi ni vse tako redno in mirno, kakor bi moralo biti.

Voz se ustavi. Andreja se polasti zvedavost, zakaj danes sicer tako gibčni jeziki nenavadno mirujejo. Smeje se sname z rožice na vozu pletenico, v kateri je pripeljal ženam dopoldanjo malico. «No, tukaj sem vam prinesel zdravilo, s katerim se zavozlani jeziki razvezujejo in zamrznjeni tajajo. Katera ga je najbolj potrebna?» pobara jih navidezno resen.

Vse molče in navlašč še hitreje žanjejo, kakor bi bile gluhe in slepe. Vsaka se sramuje prijati pletenico. «Menite-li, da bom čakal na vašo milost?» zamrmra hlapec in komaj zatre v sebi smeh. «Vzemi mi hitro ena iz roke, sicer vržem na tla!»

«Ker druga noče, bom pa jaz!» ponudi se Barba nekako s strahom, vedoč, da je posegla v pravice velike dekle.

(Dalje.)

Premška cerkev.

Do 20. septembra je bila cerkev znoraj že skoro popolnoma — razen nekaterih malenkosti-dodelana. Torej smo se ta dan v slovesni procesiji zopet vanjo vrnili, potem ko so jo g. kanonik Franc Kramar slovesno blagoslovili. Nekaj posebnosti ginjivega ima zares v sebi taka procesija: prenešenje sv. Zakramentov v novo božje svetišče. — Ofer ta dan 289 For. — Lep, nadvse prijeten dan.

Dva dni potem pa zvem, da so Furlani, ki so delali cegel (opeko) za cerkev, ubežali po noči, ter unesli 147 For. Iskal sem pri sodnijski pomoči, ter se prepričal, da ti ljudje (sodniki) imajo bolj voljo podpirati lumparijo nego pravico. Obrišimo se!

Drugi slepar je nek dolgopetni škilje iz Trnja, — špicar, ki je cerkvi unesel do 50 For. (Zares, Bog nas varuj špicarja, — ta ljud je najbolj ničast, — najbolj so me ti jezili!). Tretji največji slepar je F. M. iz M. ali pravzaprav iz N. blizu D. *)

Dajal je špicarjem, ki so škrlili izdelovali, košto, vino i. t. d. Ciganija je veliko zapila, malo pa naredila. — Vsak otrok bi bil znal razsoditi, kako bo tukaj s plačilom. Toda naša sodnija pa ne tako. Cerkev strašno goljufana, morala je plačati po krivici. Tatovi imajo gotovo bolj poštene sodnije! To zapišem, da bo spomenik ostal možem ki so cerkev odrli za 140 For., ter za spomin, kakšna justica (pravica) je bila v Avstriji tista leta; — poslednjič pa tudi zato, da se bo prihodnji svet prepričal, «cerkveno je res ognjeno». Preden bo 50 let, bogate M. hiše ne bo več, kakor gotovo je Bog pravičen; dobrega konca ne more biti s tako roparsko rodbino!

Pomladi 1869. smo položili te zares strašno drage škrlti po cerkvi, poprej je bil cegel za tlak, provizorično (začasno).

Zdaj tedaj je bila cerkev šele prav vravnana za posvečevanje. Povabim mil. škofa, kateri so prišli 3. septembra, ter so ostali 4 dni pri nas. Zares veseli dnevi! — V nedeljo 5. septembra, v dan posvečevanja je bilo toliko ljudstva, da gotovo še nikdar ne toliko na Premu. Škof so pridigali. Lepo in prijetno vreme. Ofer ta dan 300 For. — Sadja to leto vse polno! — V spomin tega prelepega dneva se bo obhajala obletnica prihodnje čase vsako leto v nedeljo pred Malim Šmarnom, — kakor se je namreč to leto obhajala slovesnost.

V glavnem altarju so vloženi ostanki svetnikov: sv. Fortunata. Venusta in Diodore, mučencev.

G. Grotz Franc, pek iz Trsta in njegova gospa, rojena v Bitiniji šte. 9, sta darovala luster (lestenec, Premci rečejo: kuoka), ki velja 250 For. (Po današnji vrednosti več kot 5000 Lir. Op. por.).

Po zimi 1869 smo delali pruke (klopi). Veljajo do blizu 500 For. Obrovec, ki jih je delal, se mi je naposled slabo obnesel. Da bi cerkev za prihodnje čase kaj dohodka dobila, in da so se pruke splašale — smo 6. marca 1870. sedeže prodali. Samo le obe pruki šte. 1. na moški in ženski strani nista predani, ampak ste prosti za bolehe in stare, ki ne premorejo plačevati za sedež. Tako tudi ni prodana pruka šte. 13. na ženski plati, ampak je prepuščena po emoglasnem sklepu faranov brezplačno mlinarjevi Valenčičevi rodbini pod Premom, dokler jo bo kej, — in to iz obzira, ker je Valenčičeva rodbina za cerkev zares jako veliko storila. Pruko šte. 13. na moški plati pa je ravno ta Valenčič kupil s 30 For. za 30 let. Torej bo 1900. 1. spet na prodaj. Ravno tako je kupil Jožef Žnidaršič — Boljean — iz Prema pruko šte. 14 na moški plati, tudi za 30 let. Od teh ne gre nič letne sednine. Po vsih drugih prukah pa so sedeži prodani za 3 For. vstopnine — in vsakoletnih 50 kr. sednine, katera se mora plačati vsa-

*) Imen ne omenjam, dasi je že 60 let tega, kar se je to godilo da ne bi bil kdo preveč javno prizadet, dasi je obsodbe in graje vreden. (O. priobčevalca).

ko leto o sv. Mihaelu. Vsaka večjih pruk ima po 6 sedežev (iz nekega obzira je zdaj na moški strani le po 5 sedežev prodanih, — to pa nikakor ne sme zmeraj tako ostati, pruke imajo po 6 sedežev, ker je 16" (palcev) za osebo dovolj; vsaka pruka meri 6 krat 16" t. j. 8 čevljev 1.º — 2.º — 3.º). Kdor vsakoletnih 50 kr ne odrajuje, zapade vstopnina in sedež zgubi: *S smrtno tudi vsa pravica do sedeža neha.* Sedež se tedaj ne more podedovati ali drugemu zapustiti, ker ni lastnina osebe ali hiše, ampak lastnina cerkve, — in ga zatorej, kakor hitro je katero mesto sprazneno, vale cerkveno predstojništvo drugemu — kar najdražje more — prodá. Tako je bilo sklenjeno 27. febr. 1870. pri zboru farnih mož, Janeževci in Čeljani se ta dan zbora niso vdeležili, temveč so le poročili, da jim je vse prav, kakor se bo sklenilo. En teden pozneje — prvo postne nedeljo, 6. marca, pa so se po tem sklepu sedeži prodali naslednjim takole:.... (Sledi popis vseh onih, ki so kupili cerkvene sedeže). (Dalje.)

Gospodarstvo.

Za tržaško luko. Da se poceni vožnja blaga na Trst iz tujih držav, je vlada letos odpravila neki dodatek k tarifi. Na železniške stroške izražene v tuji valuti, a plačane v lirah, je bilo 20% namečka. Ta nameček zdaj odpade na korist avstrijskih, čeških in drugih izvoznikov, katerim se tako nekoliko proceni vožnja na Trst. — Določeno je bilo svoj čas, da se bo pobiralo 5 stotink od kvintala za pristaniške stroške. To pobiranje se je za eno leto odložilo, da se ne zvišajo stroški trgovcem.

Gene po Istri. Črno vino: Kastelir 150-220, Izola 200, Momjan 230, Motovun 170-210, Buzet 200. Belo vino: Kastelir 120-200, Izola 200, Momjan 250, Motovun 150-190, Buzet 180. — Olje 8-9 L liter. Seno 25-50 L stot. Goveja živina po živi teži 250-400 L stot, teleta po 300-600.

Signiranje živine je vpeljano v Istri s prefekturim odlokom z dne 7. februarja. Vsa živina se popiše in dobi vžgan znak občine. O tem bomo še pisali.

Kako dolgo uspeva breskev.

Breskev, ki je navezana samo na prirodo in je človek ne štiti pred zajedalci in raznimi boleznimi; živi običajno največ 8 let. Če pa breskev škropimo v zimskem času z raztopino modre galice, ji podajšamo življenje tudi na 20 in več let.

Kako spoznaš vedeno mleko.

Vtakni v mleko navadno iglo, ki jo rabijo ženske, ki pletejo nogavice. Če je igla čista ko jo potegneš iz mleka, je bila mleku prilita voda; če se pa mleko prime igle, je mleko pristno.

Po čem je lira?

Dne 29. februarja si dal ali dobil:	
Za 100 dinarjev	33.10 L
» 100 čeških kron	55.85 »
» 100 franc. frankov	74.15 »
» 100 švicarskih fr.	362.75 »
» 100 nemških mark	447.— »
» 100 avstr. šilingov	262.— »
» 1 dolar	18.60 »
» 1 angleški funt	91.60 »

Tipografia Fratelli Mosettig — Trieste.

Prihodnjič bomo začeli ustavljati pošiljanje lista tistim, ki še niso plačali naročnine.

MALI OGLASI

VELIKA ZALOGA papirja, papirnatih vrečic. Uvoz in izvoz na vse kraje Po ugodnih cenah. **Tvrda Gastone Dolinar, Trst - Via Ugo Polonio 5.**

VELIKO POSESTVO pri Ajdovščini s hišo in zemljiščem se prodá. Pojasnila pri upravi «Mali lista».

LESA PROĐAM 5 vagonov debelega hrastovega, nekaj bukovega in češnjevega, po nizki ceni. **Andrej Ambrožič, Barba 49. P. Cave Auremiane.**

POZOR!

Velika zaloga mirtvaških oprem I. II. in III. razreda. 25% ceneje kot povsod drugod. **I. Saksida - Dornberg 3.**

Vsakdo ve

da je dober plug pol truda manj in pol pridelka več. Zato zamenjam

vse pluge

ki slabo orjejo, za dobre, ali jih predelam da bojo dobri. Velika izbira modernih plugov svetovnoznane tovarne EBERHARDT. Jamči se za dobro in lahko oranje vsakega pluga; na željo se da plug tudi na poskušnjo. — V zalogi imam tudi obračalne pluge.

Slamoreznice

in več sto raznovrstnih nožev (klinj) za slamoreznice.

Matija Valenčič, Ribnica p. St. Peter na Krasu.

Jakob Bevc

urarna in zlatarna

TRST, Campo S. Giacomo št. 5

(Podruž. Sv. Mar. Magd. zgor. šte. 1.)

ZLATO kupuje v vsaki množini po najvišjih cenah.

KRONE plačuje više kot vsi drugi.

ZALOGA raznovrstnih ur in zlatenine.

Raztrgan misale

v sicer snažni cerkvi je res neka; grdega. Kaj tedaj? Popraviti in prevezati ga daj! Kje? V Kato-liški tiskarni v Gorizi, Riva Piazzetta 18.

Dr. SARDOČ

ZOBOZDRAVNIK

TRST

VIA S. LAZZARO 23, II.

ACQUA DELL'ALABARDA

proti izpadanju las. Vsebuje kinin in je vsled tega posebno priporočljiva proti prehladu in za ojačenje korenin. Steklenica po 6 lir — se dobiva v lekarni Castellonovich, lastnik F. Bollafio, Trst, Via Giuliani 42. — V Gorici, Via Carducci 9 pri Fiegel.

Kje pa vi kupujete obutev?

Najboljšo čevljarnico v Trstu ima

Matija Pahor

Trst — Via Arcata 19 — Trst

:-: LASTNA IZDELOVALNICA :-:

Čevlji delani samo na roko

Tvrda znana po vseh podeželskih sejmlh.

Velika izbira.

Prijazna postrežba — Zmerne cene.

Zobozdravniški ambulatorij

Dr. G. LAURINSICH

TRST — Via delle Sette Fontane 6 — TRST

Izvršuje točno vsako delo z zlatom in kavčukom. - Slovencem z dežele poseben popust za potne stroške.

Govori se slovensko.

Delo zajamčeno.

Cene ljudske.

Odprto od 9-13 in od 15-19 - Ob nedeljah od 10-12.

Čevljarnica FORCESSIN

odlikovana v Parizu in Genovi 1924. z veliko premijo, diplomu in zlato svetinjo

Trst — via Caprin 5 pri Sv. Jakobu — Trst

Zima prikima ptičke spodi. Do Forcessina človek hiti.

Kdor zmrzovati noče v noge, hitro nabavi čevlje novè.

Cena je prava, dobro blagò. Vsi Forcessinu hvalo dajò.

Izšel je

ŠTOKOV

VEDEŽ

za leto 1928

cena v platno vezan L. 3.60